

a Prof. Schilder
en, dat de dood
heeft men ipso
tingen een spel

willen vragen:
Holwerda, op-
kerkeraad ver-
vast en bondig
in wat tenslotte
f. Holwerda be-
ing U hem niet
s, en het recht
en vriend van
122 is de weg
v. d. B.

DE SCHRIFT

eggen: diep in
uitzicht hebben.
n nemen in de
eekwoord onder
gaan uit. Het
fval vreet voort
tot een modern
an de christen-
der is het ver-
al gedoopten is
en van de ge-
hoeveel mensen,
rk gaan, zitten
me niet vergis-
te scholen in de
de christelijke
net het gehalte
agere en hogere
indelen in dui-
zen ellenden ko-
arover niet uit-
it me wel. Dit
niet meer weet
de de HERE
de verdrietelijk-
le huis. Die niet

is wandelt, van
Naam des HE-
ren niet te doen
HERE, die zich
Naam geopen-
dort bedoopt de
aakt Door zijn
Hem door het
Hij is barmhar-
zijn eigen Zoon
od des kruises,
nachtig en ont-

het deze week
majesteit van
ed schudden op
vertrouwen met
We mogen op
niet mat. Zou
ten doorhelpen?
even heeft, ons
ater, door dui-
HERE zijn kerk
varen? Kan één
bewegen? Kan
helpen als een
zijn Woord be-
n aarde voorbij
staat in eeuwig-
at op recht en

E en steun op

in,
tokken zijn,
eustellen;
epleveren,
(zijn
igen zijn,
HERE,
l.

er hinden,
gten."
3:17-19).

g van de held-
en uit zichzelf
igheden staande
zijn stuk bren-
t. Zelfs de dood
zijn enkele men-
de heldhaftig-

De kerkorde van de Ned. Herv. Kerk

Bij de „nieuwe koers" in de Ned. Herv. Kerk paste een „nieuwe Kerkorde", die 7 Dec. 1950 met grote meerderheid van stemmen (76 tegen 14) werd aangenomen. Nieuw is deze K.O. veel minder tegenover de pas vaarwel gezegde regeling dan tegenover de Dordtse K.O. Opgeheven werd eind 1950 niet 'n Kerkorde in de historische zin van het woord, maar een genootschappelijk algemeen reglement, dat echter in zijn grondlijnen zeer grote overeenkomst vertoont met de nieuwe kerkorde. Inderdaad nieuw is deze K.O. tegenover de Dordtse K.O., niet alleen in temporele, maar ook in principiële zin.

Natuurlijk moest de vraag onder de ogen worden gezien, waarom men in 1950 en voorafgaande jaren niet teruggreep naar de van ouds vigerende kerkorde. In zijn „Nederlands Hervormd Kerkrecht" (1951) geeft Prof. Haitjema hierop antwoord. Hij schrijft: „dat nog in de 19e eeuw vrijwel iedere beweging, die zich tegen de kerkordelijke vormen, waarin de Nederl. Hervormde Kerk zich met het Kon. Besluit van 7 Januari 1816 van Koning Willem I had moeten voegen, principieel en bewogen had verzet, naar de „Dordtse Kerkorde" met heimwee had terugverlangd als naar een model voor een zuivere, typisch-Gereformeerde kerkrichting. Dat dit steeds maar weer terugzien op Dordrecht (1619) overigens niet weinig geforceerd heeft, is klaar als de dag. Twee eenvoudige en veelzeggende feiten moge ik aanvoeren, om het geforceerd van deze bewondering voor de Dordtse Kerkorde te doen gevoelen".

Deze aanloop verradt het on-confessionele standpunt van de schrijver inzake de kerk. De Hervormde Kerk had tot op 1816 een kerkorde, die gegrond was op de Geloofsbelijdenis, art. 27-32. Door de coup d' état van Koning Willem I werd die kerk omgezet in een genootschap, met een tegen alle recht en bevoegdheid opgedrongen Reglement en verlaagd tot staatscreatuur en staatsdienares, terwijl alle verzet hardhandig werd neergeslagen. Wanneer nu de Hervormde Kerk, naar de steeds weer uitgesproken begeerte op nieuw kerk wil worden, en zich ontdoet van de wederrechtelijk opgedrongen organisatie, wat ligt dan meer voor de hand, dan dat ze teruggrijpt naar de kerkorde, die, zakelijk onveranderd, sinds 1571 accoord was van federatief samengaan der Gereformeerde Kerken? Is het onbegrijpelijk, dat men onder het anti-gereformeerde juk, door Koning Willem I opgelegd, heimwee had naar de oude, op de Belijdenis gegronde Kerkorde? Wie dit heimwee veroordeelt, verklaart impliciet, dat het: „wij geloven en belijden" van de artt. 27 tot 32, hem vreemd is.

De schrijver vervolgt: „In de eerste plaats lag er reeds force majeure in het feit, dat er tussen de z.g. Leicester-synode te 's-Gravenhage in 1586 en de 19e eeuwse jaarlijkse synoden onder de vigeur van het reglementaire kerkrecht uit de dagen van koning Willem I geen periodieke nationale Nederlandse synoden konden gehouden worden. Waren deze in die langdurige periode van meer dan twee en een kwart eeuw wel geregeld gehouden, zij het dan ook wat minder vaak dan men zich in de reformatische eeuw aanvankelijk voorgenomen had (nl. om de drie jaren), dan zou stellig het Nederl. Geref. kerkrecht zich in dit omvangrijke tijdvak wel in zulk een zin verder ontwikkeld hebben, dat ook de stoerste Calvinist in het Koninkrijk der Nederlanden van de 19e eeuw niet op de gedachte zou zijn gekomen om op de Dordtse

heid ver hebben gebracht. Er is een wijsgeer geweest, die manmoedig de giftbeker dronk.

Er wordt verhaald van Seneca, dat hij van keizer Nero de boodschap krijgt, dat hij zelfmoord moet plegen. Dr J. N. van Sevenster beschrijft in zijn boekje: „Leven en dood in de Evangelien" deze daad als volgt: „Als zijn vrienden in tranen uitbarsten, roept hij hen tot standvastigheid terug. En als hij ook zijn vrouw heeft aangepoord om zich over de dood van haar echtgenoot te troosten met de beschouwing van een leven, geheel gewijd aan de deugd, opent hij zich de aderen en gaat, tot het einde toe de pijn manmoedig verdragende, inderdaad met zekere tred de dood tegemoet."

Zulk een leven en zulk een sterven is voor iemand die de HERE vreest onmogelijk en zulk een heldhaftigheid wordt ons in de Schrift niet als ideaal voor ogen gesteld. Het is de HERE ook niet welbehagelijk. Want het is de houding van de hoogmoedige mens, die van genade niet leven wil en niet gebroken is van geest noch verslagen van hart. Ware „helden" maakt de HERE van hen, die Hem vrezen. Die naar de stem van zijn Knecht horen. Die in duisterteden op Hem betrouwen en van Hem alles verwachten.

„De HEER betoont Zijn welbehagen
Aan hen, die need'rig naar Hem vragen,
Hem vrezen, Zijne hulp verbeiden,
En door Zijn hand zich laten leiden;
Die, hoe het ook moog' tegenlopen,
Gestadig op Zijn goedheid hopen,
O Salem, roem de HEER der heren;
Wil uwe God, o Sion, eren." H. J. J.

KERKELIJK LEVEN

Kerkorde terug te grijpen als op het non plus ultra van een zuiver-Gereformeerde Kerkendrdening".

Wonderlijke redenering!
Dat wil zeggen: men moet niet op de Dordtse K.O. teruggaan, want die was niet gereformeerd gebleven, indien er regelmatig synoden waren gehouden. Zo kan men met evenveel recht 't volgende, even dwaze, betoog opzetten, ingeval iemands vader, die bij zijn leven zijn spieren krachtig geëfend had, op middelbare leeftijd was weggenomen: je moet, als je die jongen aanzet meer lichaamsbeweging te nemen, hem zijn vader niet ten voorbeeld stellen, want was die vader oud geworden, dan was het een zwakke, slappe, zich traag bewegende man geweest. — En dan wil een dergelijk praatje doorgaan voor een argument tegen de herinvoering van de Dordtse Kerkorde.

Maar Prof. Haitjema heeft nog een andere pijl op zijn boog:

„Het tweede feit, waarop ik de aandacht vestigen wil, laat wellicht nog duidelijker gevoelen, dat het teruggrijpen op de Dordtse Kerkorde door het Geref. Protestantisme van de 19e en de 20e eeuw geforceerd is. Zowel de Afscheiden van 1834 als de Dolerenden van '86 hebben zich wel in hun kerkrechtelijke regelingen voor hun kerkformaties met geestdrift weer verbonden verklaard aan de Dordtse Kerkorde, maar ontnamen tegelijkertijd met nogal ver gaande vrijmoedigheid alle actuele betekenis aan die bepalingen uit de Dordtse kerkenordening, welke door de veranderde situatie in de verhouding van Kerk en Staat in de 19e eeuw geen toepassing meer konden vinden. Zowel de mannen van de „Christelijke Afscheiden Kerk", later de „Christelijk-Gereformeerde Kerk", als die van de „Dolerende Kerken", later de „Gereformeerde Kerken in Nederland", drukten maar al te gretig dié kerkordelijke bepalingen van de Dordtse Synode cursief, of zetten ze tussen haakjes, waarin vanuit de theocratische belijdenis van een organische vereniging van Kerk en Staat aan de overheid bevoegdheden werden toegekend, die de 19e eeuwse overheden niet meer begeerden te bezitten, b.v. het recht van approbatie op de beroeping van predikanten naar gemeenten, die over het territorium van hun burgerlijk gemenebest zich uitstrekten."

Tot zover prof. Haitjema. Dat komt dus kort en goed hierop neer: de Dordtse Kerkorde is onaanvaardbaar, want de situatie inzake de verhouding Kerk en Staat is inmiddels veranderd. Als dit nu het bezwaar is, dan had men toch eens den volke moeten laten zien, wat een verdwijnend klein deel van de Dordtse K.O. wijziging behoefde om alle bezwaarte laten vervallen.

Waarom zegt men toch niet eenvoudig waar 't op staat? Waarom toch altijd weer met veel woorden om de zaak heengedraaid?

Die was eenvoudig deze: met de Dordtse K.O., dat is: de Belijdenisgetrouwe K.O. in de hand, kon men zijn opzet, de doorbraak te forceren, niet bereiken.

P. D.

Kerk-rechten of Leden-rechten?

In de revolutionnaire Franse tijd is de vraag of de kerkelijke goederen toebehoren aan de kerken als corporaties dan wel aan haar leden, welke vraag ook in onze dagen van groot belang is, aan de orde geweest. Hoe dachten de Fransgezinden toen over de goederen van de aloude Gereformeerde Kerk? In de dissertatie van Lohman: „De Kerkgebouwen der Ger. (Herv.) kerk" vinden wij op pag. 192 de volgende mening van Lockhorst weergegeven: „Ziet hier, representanten, mijne bedenking: wij moeten nu doen, hetgeen toen ter tijd had behooren te geschieden —. Namelijk de voorvaders der protestanten zijn zo wel als die der R.K. contribuanten aan de zogenaamde geestelijke fondsen geweest — verandering in godsdienstige gevoelens kan naar mijn inzien geen verandering in aanspraak op eigendommen maken. En dus dunkt mij, moesten die goederen welke tot Kerkelijke zaken zijn bestemd overeenkomstig die bestemming, onder de verschillende Gezindheden worden verdeeld — zoo, dat elk daar in naar het getal der belijders een deel in dezelve ontvingen, maar met geen ander recht, dan om dezelve tot kerkelijke zaken naar derzelver bijzondere inrichtingen te gebruiken."

En in overeenstemming met dit standpunt bepaalde art. 6 van de Additionele Artikelen tot de Acte van Staatsregeling voor het Bataafse volk van 1798: „Alle Kerk-Gebouwen en Pastorijs-Huizen der voormaals Heerschende Kerk, voor zoo ver" zij, door aanbouw uit de afzonderlijke Kas der Gemeente, geene bijzondere en wettige eigendommen zijn, worden overgelaten aan de beschikking van ieder Plaatselijk Bewind, om deswege tusschen alle Kerkgenootschappen eenig vergelijk te treffen, en wel binnen de eerstkomende zes Maanden na de aanneming der Staatsregeling.

De grondslag van dit vergelijk is, in iedere Plaats,

Wat zullen we sturen:

Dameshoeden of gouden ijzers?

Onder het kerknieuws van „Kerknieuws" trof ons deze dagen een rij van problemen, waarmee de meerdere vergaderingen van de Gereformeerde Gemeenten te worstelen hebben. De classis Kampen heeft lang gedebatteerd over de vraag of een rustend spoorwegarbeider, bezwaard met een mede door Zondagsarbeid verkregen pensioen, wel toegelaten kon worden tot de gemeenschap der kerk? Men kwam er niet uit. Op een volgende vergadering zal de zaak weer dienen. Als wij een voorslag mochten doen, dan zouden wij adviseren, dat die met pensioen belaste arbeider-inruste een zevende deel van het pensioen terugstort in de kas van de Nederlandse Spoorwegen. Eerlijk is eerlijk. Dan was 's mans portemonnaie, dan waren ook de consciënties der ter classis Kampen afgevaardigden ontlast. En misschien werden de spoorwegtarieven door die meerdere inkomsten van de N.S. weer wat goedkoper. Hetgeen op zijn beurt ook de reiskosten naar de classis verminderen zou. Ho —! Daar had D.E.C. niet aan gedacht. Want van zulk geld mogen de classiskosten niet minder worden. Ik geef mijn raad voor beter — — —

De classis Rotterdam stelde ter vergadering van de particuliere synode van het (Wilde!) Westen de vraag, hoe men moest handelen met gemeentelieden, die er een televisietoestel op na houden? Deze zaak kon op de mindere vergadering niet worden afgedaan. En deswege werd deze zaak verwezen naar de generale synode. Hetgeen — eerlijkheid gebiedt ons het te erkennen — ook kan geschied zijn, omdat de televisie daar reeds tot de kerken-in-t-gemeen behoort. De televisie — de verzienheid.

Maar het meest trof ons het bericht, dat de particuliere synode van het (toch wel zóér Wilde!) Westen een voorstel aannam van de classis Dordrecht (1618-1619) geen vrouwelijke personen met kort geknipt haar toe te laten tot het doen van belijdenis en het komen tot de doop.

Ik stel mij voor, dat van de wanden van het vergaderlokaal een aantal oudvaders van tussen de lijsten, die hun beeltenis omvat houden, instemmend heeft geknikt, toen deze Dordtse leefregels tot knippatronen voor het gehele Westen werden verheven: de prulken van deze (mannelijke) personen bewogen zich. Ook de zeven „batterijen" van de pruk van Schortinghuis. Er komt daar werk aan de winkel. Bij het onderzoek van de belijdenis-catechisanten zullen de ouderlingen voortaan niet alleen de jongens „onder het vestje", maar ook de (Zeeuwse) meisjes onder de muts moeten kijken. Want de vrouw moet een macht op het hoofd hebben.

Dat doet me opeens denken aan de dominee, die — het was in de oorlogsjaren — bezoek kreeg van een nog jeugdig gemeentelid, die kwam verklaren, dat hij bezwaard was. Dat trof. Want dat was dominee ook. Maar spoedig bleek, dat ook dominees de dag niet moeten prijzen voordat de avond gevallen is. Want het bleek, dat de bezoeker anders bezwaard was dan de bezochte. Het was maar, dat er tegenwoordig zoveel meisjes in de kerk zaten met ongedekte hoofden. En de vrouw — zo sprak hij — moest een macht op het hoofd hebben. Dat was naar zijn mening een gebod voor alle tijden en voor alle plaatsen. Een oecumenisch gebod also. Van kracht voor de gehele gewoende wereld. Van Groenlands koude bergen tot Java's tropisch strand. En hoe dominee ook praatte, hij vermocht niet deze ouwelijke jongen te overtuigen van het tegendeel.

Toen probeerde hij het anders.
Hij deed alsof hij zich gewonnen gaf.

En zei: dan moet het met de zending ook anders. Dan moeten we onze zendingen een schip vol dameshoeden meegeven. Want tot dusver gaan die javanese en soembanese vrouwtjes altoos blootshoofds naar de kerk. Dat moet dan ook anders. Misschien was het maar het beste, die juffrouw van de overkant — de studeerkamer zag precies op een dameshoedenwinkel uit — naar Indië uit te zenden. Dan kan die die vrouwtjes wat vlotte hoedjes aanmeten.

De mond van de bezoeker viel open.
Hij maakte een afwerend gebaar.

Maar dominee ging onverstoort voort: Of, jochie, wou jij die vrouwtjes allemaal een gouden oorijzer cadeau doen, met een kanten muts?

De jonge man begon het spel door te krijgen.
En stapte op.

Vriendelijk uitgeleid door zijn dominee.

De juffrouw uit de hoedenwinkel liet juist het gordijn vallen.

D. E. C.

het grootst aantal van Leden der onderscheiden Kerkelijke Genootschappen, hetgeen alzoo de relatieve meerderheid van Zielen zal uitmaken.

Hetzelfe zal de voorkeus hebben omtrend de naasting eener Plaatselijke Kerk en Pastorijs, onder bepaling echter, na gedaane begroting van de waarde der Gebouwen, van eene mantige uitkeering, hetzij in eens,

of bij termijnen, aan de andere Kerk-Gemeenten, naar evenredigheid van derzelver Leden, welke allen, door deze bepaling, worden gehouden voor altijd afstand gedaan te hebben van de gemeene aanspraak.

De alzo genaaste Kerken en Pastorijen blijven, ten allen tijde, onder de bezitting, beheering, en het speciaal onderhoud der Kerk-Gemeenten, aan welke dezelven, volgens het hier voorgaand onderling contract, zijn toegewezen.

De geschillen, over dit een en ander ontstaande, worden ten spoedigsten bevestigd door het Vertegenwoordigend Lichaam.

De torens, aan de Kerkgebouwen gehegt, benevens de Klokken, met derzelver huisingen, worden verklaard, eigendommen te zijn en te blijven der Burgerlijke Gemeenten, staande ten allen tijde onder derzelver beheering en onderhoud."

Wat zullen wij van deze vrijheid, gelijkheid en broederschap zeggen? Dit, dat zij in strijd is met de Schrift. Hoe durft een overheid goederen, geschenken en toebehorend aan de kerk, die leeft naar Christus' wet, tot gemeenschappelijk eigendom te verklaren van deze kerk met andere gemeenschappen, die zich niet met de naam van kerk bedekken? Waren deze goederen eigendom van mensen of van Christus? En waren zij bestemd tot de dienst van mensen of tot Zijn dienst?

Het is goed deze vragen te stellen. Al te licht gewonnen wij ons aan de gedachte, dat het bij een kerkelijke scheuring ten aanzien van de stoffelijke goederen gaat om de verhouding van het aantal leden der groepen, terwijl toch deze goederen een bepaalde geestelijke bestemming hebben, nl. het dienen van onze God naar Zijn wil en wet. Wij belijden, dat het invoeren van een hiërarchie in strijd daarmee is. En moet daaruit niet volgen, dat wij ook met betrekking tot die goederen — wanneer de wereldlijke wetten de mogelijkheid daartoe open laten — een roeping te vervullen hebben. Het mag geen zaak zijn van meerderheid of minderheid. Het moet zijn een zaak van waarheid en recht. Zoals art. 31 K.O. het zegt: Bindend, tenzij in strijd met Gods Woord (waarheid) of de artikelen der K.O. (recht). Wij zagen vroeger reeds, dat voor de Nederlandse rechter de zaak der waarheid er een is van meerderheid van stemmen. Wij zagen echter ook, dat de zaak van het recht er niet een is van meerderheid van stemmen. En daarom hebben wij de plicht hier niet stil te zitten, doch, waar dit mogelijk is, tot heil der kerk haar recht ook op deze aarde te zoeken. Opdat God ook hier Zijn zegen geve.

Mocht het zijn, de zegen van vereniging door recht met alle broeders en zusters, die nog niet tot de daad van gehoorzaming in vrijmaking van bovenschrijftelijke bindingen zijn gekomen. Mocht ook hierin ons gebed om bewaring en vermeerdering der kerk worden verhoord.

Op één punt wil ik in dit verband nader ingaan. Zoals wij zagen uitte de revolutiegeest zich in die zin, dat verandering in godsdienstige gevoelens geen verandering in eigendomsaanspraken ten gevolge kon hebben. Naar thans geldend Nederlands recht moet m.i. het tegendeel worden aangenomen, althans voor onze kerken. Het vermogen, door onze kerken bijeengebracht, is niet bestemd voor 'n bepaalde groep personen, doch voor een bepaald doel. Giften, geschenken voor b.v. kerkbouw, zijn bestemd voor de uitoefening van de eredienst volgens de belijdenis van de kerk. Keert men de orde om door de hiërarchie in te voeren of haar te tolereren, dan verkracht men de belijdenis der kerk en handelt men buiten de doelstelling, sterker nog: er tegen in. En wanneer men daar jaar in, jaar uit mee doorgaat, zal rebus ipsis et factis moeten worden aangenomen, dat men het doel veranderd heeft. Terwijl men niettemin het voor dat doel gegeven vermogen blijft beheren, als hoorde het zo. En het intussen onthoudt met een schijn van recht aan hen, die het doel trouw zijn gebleven, beter gezegd, aan de kerk als corporatie, die voortleeft in laatstgenoemde. Het feitelijk beheer geschiedt niet meer doelmatig, d.w.z. ter bereiking van het doel. En het is juist deze situatie waartegen de kerk moet opkomen, gezien ook de materiële nood waarin de kerken verkeren. Doch allereerst omdat het een geestelijke plicht is, immers wij mogen Gods gaven (ook niet die van het verkrijgen van rechtszekerheid van Zijn kerk op aarde) niet verkwisten (H. C., Znd. 42).

Ik weet wel, hier ligt een groot gevaar voor ons vlees. Als wij het doen om aardse rijkdom voor onszelf te krijgen, zal ook op een goede afloop van processen geen zegen kunnen rusten. Die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in de strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang (1 Tim. 6:9). Maar als wij het doen uit liefde tot Christus' kerk uit geloof, dan zal ook dit medewerken ten goede, ongeacht welke de uitslag voor het oog der mensen is. En dan zullen wij ook de weg vinden hoe wij naar de wil Gods deze zaken met hen, die ons uit de kerk wilden, maar niet konden stoten, zullen behandelen. Waarbij wij naar onze Belijdenis niet bij voorbaat de tussenkomst van de wereldlijke rechter verwerpen. Zoals naar art. 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis de Wederdopers deden. Laat ik

op dit punt mogen eindigen met het volgende citaat uit de „Grontlicke Onderwijsinghe teghen allerleye dwalinghen der Wederdooperen etc., gheschreven door Idzardum Nicolai f. Franckerensem, Dienaer des H. Euangeli tot Minnertsgr." Uitgave 1609, Tweede Deel, blz. 472: Van het RECHTEN, Dat is/ Sijn Saecten met rechts middelen te vervorderen.

Met den voorgaenden materie (Van het Ampt der Overheyt, L. R.) heeft dese vraghe groote Gemeynschap: oft een Christen met goeder consciencie de hulpe van eenige Overheyt/ oft wereltsch recht/ tot bevorderinghe van eenighe saken mach gebruycken. Sommige Wederdoopers seggen plat af/ neen/ ende dryven dese meyninghe soo sterck/ dat sy daerom andere/ die anders ghevoelen/ voor geen broeders wille kennen. Wy bestraffe wel veelderley misbruyck in dese saeck: als dat broeders met elck ander soo lichtelijck twisten: dat de een onghelyck doet/ ende de ander onverduldich is: dat sy met elck ander oock wel onder sulcke Overheyt te rechte gae/ by welken sy hare religie te spot stellen: ende wat meer/ als vleeschelijck ende ergherlijck zijnde/ can angewesen worden. Maer wy segghen/ dat het een Christen voor God gheoorloft is te rechten/ als hy ghewichtige oorsaken heeft/ ende sulcx doet in des Heeren vrese/ niet met vleeschelijcke onlijdsamheyt/ ende wraeckgiericheyt/ niet met soecken van ongherechtigheyt/ oft met ghegheven ergernisse: ja wy segghen/ dat hy het schuldich is te doen/ als hy niet anders voor groote schade beschutten can die gene/ welckers opsicht hem bevolen is: ende hy van het recht hulpe heeft te verwachten."

Mr L. ROELEVELD.

Nagift Orgelfonds

Onder dank ontvangen van R. H. te D. f. l. — „voor het door de geliefde professor Schilder zo begeerde orgel".

* * Is er van de komende Synode der gebonden kerken gegronde verwachting?

Sommigen zijn van mening, dat de in Augustus samen te komen Rotterdamse synode, zich genoopt ziende toe te geven aan de thans vrijwel publieke opinie en aan de steeds sterker wordende tegenstand in eigen kring, wel eens bakzeil zou kunnen halen en van de tot hertoe gevolgde weg radicaal zou kunnen terugkeren.

Naar onze gedachte bestaat hierop uitermate weinig kans.

Immers daaraan zit veel meer vast dan een andere praktijk en een betuiging van leedwezen.

Stel eens, dat de synode inderdaad zou ter zijde stellen het vierde formulier van enigheid, terugnemen de schorsingen, afzettingen, uitsluitingen, weringen, wat zou dat betekenen?

Niets minder dan het oordeel over de voorgaande synoden. Dat deze onrechtmatig gehandeld hadden. Dat ze ten onrechte hadden gebonden en de zwaarste kerkelijke straffen hadden opgelegd. Dat ze gehandeld hadden tegen de afspraken, tegen de officiële kerkelijke papieren. Dat ze van de overeengekomen basis, van het fundament der gereformeerde kerken, waren afgegaan.

Maar met deze erkenning zou toegegeven zijn, dat niet de gebonden kerken de Gereformeerde Kerken zijn. Doch dat deze naam toekomt aan de vrijgemaakte kerken.

Nu lette men op 't geen we verleden week schreven, n.l. dat de synode straks te behandelen krijgt het voorstel van de classis Gorinchem, waarbij men door middel van een proefproces de naam „Gereformeerde Kerken" wil opheffen uitsluitend voor de synodocratische gemeenschappen. En niet is aan te nemen, dat dit voorstel in zee gegaan is zonder dat men de leiding in de gebonden kerken (en deze op haar beurt haar juridische adviseurs) van te voren zou hebben geraadpleegd.

Wilde men komen tot verlossing van het tot hertoe ingenomen synodale standpunt, dan zou het Gorinchemse voorstel allicht op aanvankelijke aanvaarding niet de minste kans gehad hebben. Daarom achten we, dat de Rotterdamse synode geen verwachting wekt van herstel van begaan onrecht. Alleen hopen we bewaard te worden voor schijn-manoeuvres, van een synode die jammerd over de „geslagen breuk" maar zich wel wacht één beslissende stap te doen om wat de leiding grondig bedierf weer goed te maken.

P. D.

* * Kerk-gezinsblad Canadese kerken

Wij ontvingen het eerste nummer van „Canadian Reformed Magazine, Periodiek tot ontwikkeling van het leven in gebondenheid aan Gods Woord, zoals dat beleden wordt in de Drie Formulieren van Enigheid".

Dit is, schrijft Ds W. Loopstra, een pover begin, en hij vraagt: waar zijn de krachten, die gedurig kunnen zorgen voor goede copie? Waar is de tijd? Waar is het geld? Waar zijn de abonnees? Hij voegt er aan toe: Wanneer we niet geloofden, dat ook deze arbeid ten zegen kan zijn voor de bewaring en vermeerdering van 's Heren kerken in Canada, we zouden er niet aan gedacht hebben om zolang we niet veel sterker in getal zijn, met dit plan te beginnen. 't Zijn de beide eerste Classisvergaderingen geweest, die een krachtige stimulans gaven tot de oprichting van dit Kerk-Gezinsblad, een combinatie, waarvoor bij meerdere mogelijkheden twee bladen gegeven zouden worden.

Er volgen kerkelijke berichten uit Classis-West en Classis-Oost en een Verslag van de Kerkeraad der Can. Ref.

Church te Hamilton, die onder praesidium van Ds Loopstra vergaderde met de kerkeraad van de First Prot. Ref. Church of Hamilton, op welke vergadering besproken werd een Concept-Verenigingsacte. Deze zal nader met de leden van beide gemeenten besproken worden; zijn er straks geen gegronde bezwaren, dan zal de Vereniging haar beslag krijgen.

In een Bijlage worden de beide ontslagen hoogleraren van de Theologische Hogeschool herdacht; over Prof. Schilder schrijft Joh. de Haas o.a.:

In het bijzonder Prof. Schilder heeft, niet het minst door de twee bezoeken die hij aan Amerika bracht in 1939 en 1947, zijn stempel gedrukt op en een duidelijk spoor nagelaten in het Gereformeerd Kerkelijk leven van de nieuwe wereld. Schilders invloed bleef niet beperkt tot Nederland, zij ging veel verder en we mogen wel zeggen, dat hetgeen er is geschied tijdens zijn tweede reis naar Amerika, de ogen van velen heeft geopend voor het bederf, dat ook in de Chr. Ref. Church van Amerika was ingetreden. Ik heb hier het oog op de verklaring van het „Synodical Committee" deser kerkgemeenschap in de „Wachter" en „The Banner", dat het Prof. Schilder niet toegestaan zou zijn te preken of een sprekebeurt te vervullen in enig Chr. Geref. Kerkgebouw en dit waarschuwingssin was n.b. al gehesen, voordat K. S. voet aan wal had gezet. Uit deze verklaring bleek maar al te zeer, hoe de leiding in de Chr. Ref. Church zich maar al te gaarne aansloot bij de synodocraten in Nederland, terwijl men zich terzelfder tijd beijverde het immigrantenleger uit Nederland, waarvan de voorhoede toen juist arriveerde, vriendelijk te ontvangen en ook de vrijgemaakten onder hen trachtte over te halen zich bij hen, aan te sluiten. Dit alles onder het motto: „De Nederlandse kwesties moeten maar in Nederland blijven, onze Kerk staat open voor U allen". Men deed graag mee met de vrienden in Nederland, om de profeten te weren en uit te werpen, maar wilde de zonen der profeten behouden.

We verblijden ons over de geloofsmoed van de Canadese Gereformeerde Kerken, opnieuw openbaar geworden in de maandelijkse uitgave van dit Kerk-Gezinsblad met z'n Amerikaanse naam en Hollandse inhoud. Op de duur zal mogelijk de eerste taal het winnen van de tweede — geen verlies, als maar fundament en doelstelling, in de ondertitel uitgedrukt, bewaard worden. Wordt dit Magazine een gezegende loop bereid.

P. D.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Gemeenschap in de arbeid

I

1. De hedendaagse gemeenschapsgedachte en haar wijzgerige voedingsbodem.

Het onderwerp, waarover wij in enige artikelen willen gaan handelen, is bij uitstek actueel te noemen. De sociale beweging onzer dagen staat geheel in het teken van die gemeenschap in de arbeid. De leidende politieke partijen in Nederland stellen haar als ideaal op de voorgrond. Bij herhaling is zij aangewezen als de ideale grondslag onder de beide wetten op de Ondernemingsraden en van de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie. Ook buiten het gebied van de maatschappelijke arbeid zien wij, hoe de idee van de gemeenschap de geesten gespannen houdt. Op het nationale vlak zien wij hoe de doorbraakgedachte veld wint en principiële scheidingen, die lange tijd hebben gegolden, wil wegnemen. Het is toch de idee van gemeenschap, die geleid heeft tot een vorm van solidaire samenwerking tussen Christenen en niet-Christenen in het verband van de éne politieke Partij van de Arbeid, tot welke de voor-oorlogse S.D.A.P. is getransformeerd. Gemeenschap der volken, dat is de idee, die leidde tot de U.N.O. (Organisatie der Verenigde Naties). Het is dezelfde gedachte, die ook de ondergrond vormt van en stuwt achter het streven om te komen tot een Federalisatie van Europa, waarbij men beoogt een nieuwe ontwikkeling in de geschiedenis van ons werelddeel, die gepaard zal gaan met afsterving van eeuwenoude verworvenheden en groei van nieuwe gemeenschapsbanden. Zo stuwt alles in de kleine en in de grote sectoren van het leven naar gemeenschap, naar éénwording. Het Internationaal Communisme, dat de roep doet horen: Proletariërs aller landen verenigt U! streeft ook op haar totalitaire wijze naar diezelfde éénwording en vormt daarvoor een eigen gemeenschap der volken. Onze tijd staat volop in het teken van gemeenschap. Het zou ons geen moeite kosten om dit gemeenschapsaspect als dominerend op tal van gebieden aan de hand van een keur van citaten aan te wijzen.

Het kan in het verband van ons onderwerp niet in overweging komen om op deze plaats hierop uitvoerderiger in te gaan. Wanneer wij evenwel in onze dagen zeer nadrukkelijk de idee van de gemeenschap in de arbeid door vrijwel alle geestelijke stromingen van ons volk naar voren zien schuiven, dan dienen we ons bewust te zijn, dat dit verschijnsel van die sterke propaganda voor verwezenlijking van gemeenschap in de arbeid niet op zichzelf staat, dat niet alleen op het gebied van de maatschappelijke arbeid de ge-

1) In enigszins gewijzigde en verkorte vorm als referaat gehouden op een Weekend-Conferentie te Bilthoven van de Calvinistische Studentenbeweging en voor een vergadering van het Studentencorps Fides Quadrat Intellectum te Kampen.

meenschaps veel meer aard is en het leven d

Wanneer door is tool wekt, dan : daarin zoud vrucht van meenschap i telijke geda eeuwen heen loof de gen grote gebod ben als uze viert evenw meenschaps dat deze h oefend kunn belijdenis vs Heilige met schap met Zich in heil dert en Die zodat wij d gaan beschu zegt ons, d het leven, t die door He moeten zijn me zeer get ken van Et wen, die h zich die dr stuimige dr wortelde m het op zich de wegvlieb schap. De l ten hebbend gemeenscha den. Het is W. J. Aald en Gemeens ste gemeen ster daarva op zoovelen schrikte en sfeer, die h en waarva te zoeken, t die aan d meenschap, staan wij t gemeenscha welke de zich in deze ning, weter De geest rierde ger ook niet G gelovige a wijzgerig i worsteling zoon zijn h te bouwen niet in, ho voor dat dragen en ons voorko staat van Onder d schap met verbonden worden ges ding twee eeuwen he Dr G. Bri over het dat reeds als van een („Het gem J. H. Kok wijzgerige wij van da treffen wij keling en gedacht, s van die bu te kunnen Tugend" c wil handel dende enk solute plic Hegel daa ontwerp c ontwikkeli „Phaenom het natuu door loute tieve zelf „wij", om tuurlijke b gerig ide verkrijgen gemeensch In die c